

Seinasti partur

SONJA JÓGVANSDÓTTIR LEGGUR TIL RÉTTIS

Deyðarevsingar á alheimsstöði

Í sambandi við evnið deydarevsing í USA, er eisini gjört eitt sindur við deydarevsing á alheimsstöði. Í fjór vóru 4.272 avrættingar í öllum heiminum - hetta eru avrætt-ingarnar full vissa er um... Arættingarhættirnir eru eisini mangir steining, blóðtøka, hópavrættingar, gassing, heinging...

Í 1996 vóru 4.272 fangar avrættaðir í 39 londum. Hetta eru tey, ið Amnesty International skrásetti, men veruliga talið er nógv hægr. Sama ár vóru 7.107 deydadømd í 76 londum. Her er Kina hin stóri syndarin við heilum 3.500 avrættingum. Skoytast kann uppi at USA var einasta land í Vesturheiminum, ið avrættaði fólk. Öll hini londini í Vesturheiminum eru antin heilt hildin uppat við deydarevsn ella hava serligar lógir, ið einans umfatar deydarevsn í krigstíð. Skoytast kann uppi, at Belgia formliga bannaði deydarevsn fyrri öll lógarbrot í august 1996, men í veruleikanum eru ongar avrættingar farnar fram síðani 1863, tó eru heimskríggini bæði undantök. Hetta er tað 58. landið, ið heilt avskaffar deydarevsn, hetta er meir enn helvtina meir enn tað var fyrri einans 15 árum síðani. 15 onnur lond avskaffaðu deydarevsn í 1996, tó eru serlig undantök, m.a. krigsbrotverk. Umframt hetta eru í minsta lagi 27 onnur lond/øki, ið verða roknaði, sum um tey høvdu avskaffað deydarevsn, ið og við at

ongin er avrættaður í meir enn tíggu ár/ella høvdu bundið seg altjóða ikki at fremja deydarevsnar.

Avrættingarhættir

Í USA eru, sum nevnt 5 avrættingarhættir, men aðrastaðnis eru avrættingarnar mangastaðnis nógv harðligari, umframt áðurnevndu fimm skulu nakrir nevast afturat her. Í Kina verður hin deydarevsaði sýndur fram alment og avrættaður alment. Hetta verður annars nýtt í sera nógvum londum. Deydarevsn verður ofta nýtt til at burturbeina politiska mótstöðu ella at fyrbyggja brotsverkum. Treyðugt so visur tað seg, at hetta ikki er so „effektivt“, sum stjórnmenn vilja hava tað at vera.

Steinaðar til deyða

Steining er ein av avrættingarhættunum, ið verður nýtt í Iran og tí muslimska heiminum sum heild. Hesin hættur tryggjar at viðkomandi ikki doyri skjótt av einans einum steini. Íranska revslógin sigur soleiðis: „Við revsn sum steining til deyða, eiga steinarnir ikki at verða so stórir, at við-

Ein av teimum í hundradavís av politiskum fangnum í vóru avrættaðir í Iran í seinnu helvt av áttatíðrunum. Slíkar avrættingar henda ofta, bæði í Iran og Irak er tað eisini sera ofta at tilvildarligar hópavrættingar henda. Hetta líkið var grívið upp av skyldfólki, ið leitaðu eftir teirra deyðum. Hetta lá í ónevndari grøv í Jadeh Khavaran kirkjugarðinum í Teheran.

komandi doyir av einum ella tveimum steinsløgum; Teir eiga heldur ikki at vera so smáir, at teir ikki kunnu metast verða steinar.“ Ein sjónarvætti til eina steiningar avrætting greiðir soleiðis frá: „Lastbilurin lessaði hópinn av smáum og stórum steinum á grundina, síðani vóru tvær kvinnur, fóðrar til

staðið. Hesar vóru í hvítum kjólum við sekkjum yvir hövðinum... tær vóru undirdýktar við steinum og umskapaðar til tvær reyðar sekkir... Tær illa løstaðu kvinnurnar duttu á jörðina, og hermenn knústu høvur teirra við einum spaka, fyrri at vera fullvísir í, at tær vóru deyðar.“

Blóðtøka

Í Irak vóru í árunum 82-83 um 1000 deydadømd, ið vóru koyrd á skurðdeild og síðani var alt blóðið tikið úr kroppum teirra. Blóðið var síðani sent til irakiska blóðbankan. Hesar avrættingarnar tryggjaði trygdarløgreglan úr hövuðsdeildini í Bhagdad.

Vissa er eisini um fleiri lond, ið spakuliga skjóta fangar til deyðis. Fyrst verður t.d. skotið eftir beininum síðani allan vegin uppeftir inntil viðkomandi, eftir fleiri skotum, doyir.

Hópavrættingar

Hópavrættingar er eisini eitt kent fyrirbrigdi. Ofta verða tey, ið skulu avrætast sett at grava eina grøv. Tá hetta so er liðugt verða øll sett eftir rað frammanfyri grøvina og síðani skotin. Slíkt hendur ofta, men er tað kanska sersstakliga nýtt undir krigsstöðu.

At fólk knappliga hvørva er eisini ein avrættingarháttur hjá nógvum stjórnum, ið vil basa politiskum ófriði. Hetta rakar sersstakliga mannaættindastriðsfólk og politiskt virknum, har fólkaraðið ikki er fullfíggið.

Hvat kann gerast

Men óansæð hvussu ómenniskjaligar avrættingar eru, so kann eingin avrætting verjast. Ein avrætting er ein avrætting, hvørt tú verður steinaður til deyðis ella fært eina deydiliga innspæning. Avrættingar kunnu ikki verjast, tí er neyðugt at umheimurin letur eyguni upp og fer at arbeiða imóti einum heimi uttan deydarevsn og avrættingar. Mannarættindabólkar sum Amnesty International hava globalt gjørt eitt ódnarátek, hetta sæst m.a. aftur í, at tað í meðal er meir enn eitt land um árið, tey síðstu 20 árin, ið avskaffar deydarevsn. Sersstakliga vit í „humana“ Vesturheiminum kunnu ávirka, - tí átti hetta verið gjørt. Tianverri, sum eisini er nevnt aðrastaðnis, koma fíggarviðurskiptini alt ov ofta framum mannaættindi. Lond aftra seg við at sanktionera onnur lond, um hetta kann raka fíggarliga. Hesin hugburður má og eigur at verða sleptur. Jørðin skal jú eittast verða fyrri öll. Karmarnir um mannaættindi hevur ST sett, latum virka framfóti at hetta skal gerast veruleiki í orðsins fulla týðningi.

So kom Skeykfløgan

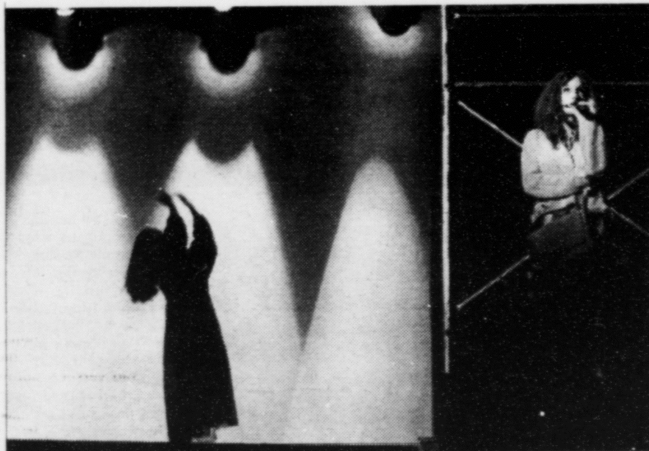
Eftir ein festival við nógvum kendum nøvnum, sleppa vit í kvøld at hoyra tað sum føroyskur tónleikur hevur at borðreiða við í 1997 - ikki bert live, men eisini á fløgu

Eftir ein festival við nógvum kendum nøvnum uttan úr heimi er leygarkvøldið føroyskt burturav. Tað er roynt fyrr á undanfarnum festivalum at enda við einum Føroyakvøldi, men hesaferð verða áhoyrararnir bodnir inn á eitt næstan ógranskað øki. Felags fyrri hesi nøvni er, at tey øll eru meira ella minni ung við framtíðini fyrri sær - og kanska eisini eru framtíðin í føroyskum tónleiki.

Skeyk á fløgu

Sum rosinan í jazzpýlsuni verður tað besta úr sangleikinum Skeyk framført í konsertsalinum. Skeyk fekk jú sera góð skoðsmál, tá hann bleiv framfóður í vár, og ivaleyst eru tað fleiri, sum lundu hugsað sær at sæð Skeyk aftur á palli. Men í dag kemur sjálf fløgan við sangnum út, og høvi verður eisni atogna sær hana í Norðurlandahúsinum í kvøld. Løgini

hevur Niclas Johannesen gjørt, orðini eigur Gunnar Hoydal og framleiðslustjóri er Jóhannus á Rógvu Joensen.

Úr sangleikinum Skeyk, sum kemur út á fløgu í dag